

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. VI. An inter objecta credenda seu veritates Fidei sit aliquis ordo?

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

TOM. II. de nomine, utrum dici possit novos jam aliquos Ecclesiam habere aut credere articulos, ab Apostolis explicitè non creditos.

SECTIO SEXTA.

An inter objecta credenda, seu veritates Fidei sit aliquis ordo.

I. **Q**UAMVIS, ut supra diximus, veritates Fidei, sive eæ create sint, sive increatæ, æquæ omnes sint credibiles, utpote quæ divinam auctoritatem æqualiter sibi habent applicatam, nec firmius aut certius uni quis adhareat, quam alteri; quidam tamen inter eas reperitur ordo. Quis ergo qualisvè hic ordo sit, hoc loco est declarandum. Considerari verò hæc objecta seu veritates possunt, tum in esse rei, tum in esse credibilis, & de utroque aliquid dicendum.

II. Si ergo veritates Fidei in esse rei spectentur, triplex præcipue numeratur in iis ordo, dignitatis, causalitatis, & temporis. De primo nulla est difficultas, Deus enim, circa quem multi sunt Fidei articuli, dignior infinitis est objectis creatis. Quoad causalitatem similiter res videtur clara, idque duobus modis, tum in genere causæ efficientis, Deus siquidem omnium reliquorum objectorum, Fideique veritatum in rebus creatis est causa effectiva, & physica: tum etiam in genere causæ quasi formalis; unum quippe objectum creditum, seu veritas Fidei, est remotè saltem ratio quædam assentiendi alteri, & ad illam credendam, aliquo modo determinat. Tandem quoad ordinem temporis, æterna hoc modo antecedunt temporalia.

III. Ut autem res hæc melius intelligatur, notandum varias fieri posse comparationes, quibus Fidei objecta de se invicem prædicantur; primò enim & præcipue divina prædicantur de divinis, ut cum dicimus: *Sanctissima Trinitas est æterna, immensa, omnipotens: Spiritus Sanctus procedit à Patre & Filio, Deus erat Verbum, &c.* has autem Fidei veritates certum est ordine dignitatis esse primas. Secundò; objecta create de increatis, aut è contra increata de creatis dicuntur, ut *Deus est homo, Deus creat, Verbum incarnatur, &c.* contrario: *Homo erat Deus, &c.* familia: hæc verò propositiones sunt secundæ quoad dignitatem, utpote quæ ex objectis partim creatis constant. Tertium demum, & infimum veritatum Fidei genus est, quando creatum dicitur de creato, ut *Cain occidit Abelem, Noë erat vir justus, &c.*

IV. Jam verò si hæc objecta considerentur in esse credibilis, non levis est difficultas, utrum inter objecta materialia Fidei sit aliquis ordo dependentiæ, & unum credibile sit prius alio, seu, quod aliis terminis inquiri solet, an detur inter materialia objecta primum credibile, à quo nimirum objecta cætera in esse credibilis dependeant. Materialia autem objecta hæc sumimus prout distinguuntur à formali.

V. Verius mihi hæc in parte videtur, inter objecta Fidei merè materialia nullum dari ordinem in esse credibilis, sicque non dari primum aliquod credibile, seu objectum materiale, à quo creditio actus credendi alia dependeat: & universim existimo nullum objectum materiale Fidei ad aliud credendum præsupponi. Ratio est: nullum siquidem ex objectis materialibus Fidei est ex natura rei prius alio in ratione credibilis, ita nimirum,

ut nisi hoc prius credatur, alia credi non possint: cum ergò Deus, quicquid revelat, revelet liberè, potest quodcumque velit objectum prius revelare, & intellectus illud credere.

Dices: nullum omnino objectum credi potest fide divinâ, nisi quis credat, & Deum esse veracem, seu nec falli posse, nec fallere, & cum hoc objectum de facto revelasse: ergò hæc duo objecta sunt duo principia, quibus innititur cuiuscumque mysterii Fides, & consequenter antè credi debent, quàm possint credi alia. Sed contra: nos enim loquimur tantum de objectis materialibus Fidei, veracitas autem & dictio sunt objectum formale, seu ratio cur alia credantur, sicque nil mirum si prius credi debeat, quàm reliqua.

Secundò tamen videtur dici posse; licet quisquis credit objectum aliquod, futurum scilicet diem iudicii quia Deus dixit, credere necessario debeat Deum hoc dixisse, non tamen videtur requiri, ut actu alio Fidei hunc actum antecedente, istud credat, sed sufficit ut per eundem actum quo propter divinam dictionem credit futurum iudicium, credat etiam hoc Deum dixisse: etiam si in primâ Fidei generatione contrarium frequenter contingat. Hoc verò maxime sequi videtur in illâ sententiâ, quæ asserit motiva Fidei, non essentialiter, sed moraliter tantum cum objecto revelato, ejusque revelatione connecti, ergò non requiritur, ut actu alio prævio Fidei hæc Dei dictio credatur, sed sufficit ut eadem operatione in actu exercito unâ credatur cum objecto materiali, quod de actu, quo creditur ipsa dictio Dei, necessario est asserendum, alioquin ibitur in infinitum. Idem suo modo dici etiam posse videtur de veracitate, seu infallibili Dei auctoritate in dicendo. Objectum tamen formale est saltem ratione, & aliquo modo naturâ prius materiali; cum hoc propter illud credatur, non è contra. Sed hæc de re postea recurret sermo, ubi de objecto formali Fidei, veracitate nimirum & dictione Dei disputabitur.

Dices secundò: quædam magis, quàm alia sunt necessario ad salutem adeptionem credenda, ergo aliquis inter hæc objecta est ordo. Distinguo consequens: est aliquis ordo quoad necessitatem, concedo consequentiam; prioritatis quoad credibilitatem, nego; quoad aptitudinem namque ad credendum, hæc à se invicem planè sunt independentia, unde si Deus objectum minus necessarium prius revelaret, posset prius credi. Quamvis etiam inter objecta materialia unum sit objectum attributionis, sicque ordo quidam dignitatis, & relationis, cum objecta attributa ad objectum attributionis referantur, non tamen est ordo prioritatis ad credendum, ita ut si Deus revelet objectum aliquod attributionis, credi nequeat nisi prius reveletur & credatur objectum attributionis. Licet ergo inter objectum formale Fidei, veracitatem scilicet & dictionem Dei, & materialia sit ordo aliquis dependentiæ, seu illationis, juxta dicta num. 6. & 7. cum materiale credatur propter formale, nempe dies iudicii propter veracitatem & dictionem divinam, non hæc propter diem iudicii; inter objecta tamen materialia hujuscemodi ordo non reperitur.

Quæret tandem hic aliquis, si hæc objecta formalia inter se comparentur, veracitas scilicet & dictio, utrum ex his objectis sit prius? Suraez hic, Disp. 2. Sect. 4. num. 14. ait, in esse

VI. Veracitas, & dictio Dei ad omne objectum credendum sunt necessaria.

VII. Non videtur necessarium, ut actus Fidei supponat veracitatem & dictionem Dei prius creditam.

Quidni sufficit, ut dictio & veracitas eodem tantum actu credantur cum objecto materiali.

VIII. Objecta magis ad salutem scitu necessaria, non sunt priora in ratione credibilis.

Objectum attributionis est prius dignitate, non credibilitate.

IX. Quodnam ex objectis formalibus sit prius, veracitas, an dictio.

rei veracitatem esse priorem dictione, cum illa sit proprietas necessaria, imò est quid Deo intrinsecum, revelatio autem est quid creatum, & extrinsecum. In esse tamen credibilis ita à se invicem hæc duo pendere asserit, ut nullus inter ea sit ordo prioris & posterioris, sed sese in hoc genere essentialiter includant: nec enim veraci-

tas quidquam ad actum Fidei conferre potest sine dictione, nec dicitio sine veracitate. Verum ut in rebus physicis juxta dicta in Philosophiâ, difficillima est hæc mutua causalitas, seu dependentia, ita non levem habet difficultatem in intentionalibus, seu motivis intellectus & voluntatis: de quo plura infra.

Tam disticta quam veracitas est ad actum Fidei necessaria.

DISPUTATIO TERTIA.

De objecto formali Fidei divinæ.

OBJECTUM formale, ut Disp. 2. Logica Sect. 1. num. 6. & sequentibus ostendi, est id propter quod in aliquid tendimus, ut dum quis propter sanitatem vult incidere venam, &c. Sanitas est objectum formale, incisio venæ objectum materiale: quod similiter in actibus intellectus contingit, ut latius ostensum est loco citato. Quæ ergo illuc diximus, ad præsentem questionem applicando, objectum formale Fidei est illud, quod objectivè movet intellectum ad assentiendum rei alicui, seu mysterio, quod proponitur credendum. Alia quidem movent etiam ad assensum Fidei, ut apprehensiones, & imperium voluntatis, non tamen sunt objectum formale Fidei, cum non sint omnino objectum, ab actu enim Fidei non representantur, sicq; non movent objectivè, quod, ut diximus, est de conceptu objecti formalis actuum intellectus.

Objectum formale universim quid sit.

Movens debet objectivè ad assensum.

SECTIO PRIMA.

Quid sit objectum formale Fidei divinæ.

I. Hæreticorum quorundam circa objectum formale Fidei error.

ANCTUS Augustinus lib. de utilitate credendi, cap. 1. refert, tenuisse Manichæos nihil credendum esse, nisi quod humanâ ratione assequi possumus. Eundem errorem S. Bernardus epist. 190. ad Innocent. tribuit Abailardo, multique ex modernis hæreticis hoc ipsum mordicus defendunt: qui proinde objectum formale, rationemque assentiendi, non in auctoritate Dei dicentis, sed in rerum in se evidentia, vel immeditâ, ex ipsâ scilicet terminorum apprehensione, vel mediâtâ, nempe per discursum habitâ, constituunt.

II. Quidam Fidei articuli sunt supra rationem, & captum creaturæ rationalis, nec ad ulla principia per se nota reduci possunt, ut est sacrosancta Trinitas, Incarnatio, & alia quædam. Deinde Apostolus 2. ad Corinthios, cap. 10. num. 5. dixit oportere captivare intellectum in obsequium Christi: quæ autem captivatio, ubi naturalis ratio convincit ita rem propositam se habere, &

cogit ad assensum? Quare Christus Matth. 16. vers. 17. S. Petro ipsum, Filium Dei vivi agnoscanti dixit: Caro & sanguis, id est naturæ vires, non revelavit tibi, sed Pater meus, qui in cælis est. Tandem Divus Paulus 1. ad Corinthios 2. vers. 4. sic habet: Prædicatio nostra non est in persuasibilibus humane sapientiæ verbis, sed in ostensione spiritus, & virtutis, ut Fides vestra non sit in sapientiâ hominum, sed in virtute Dei. Hinc Sanctus Augustinus serm. primo de Trinitate: Fidelis sum, inquit, credo quod nescio. Tractatu etiam 40. in Joannem circa illud: Nisi credideritis, non intelligetis, sic scribit: Credimus ut cognoscamus, non cognoscimus ut credamus. Idem docet S. Dionysius, S. Basilus, S. Gregorius Nazianzenus, Sanctus Hilarius, S. Joannes Damascenus, & alii Patres. Et sanè, si homini docto & probomira interdum dicenti credimus, quamvis ea quæ dicit non semper intelligamus, quantò magis Deo, utpote cujus est & infinita sapientiâ, & rectitudo, ut nec fallere possit, nec falli.

Docet Scriptura Deum dicentem, non rationem naturalem, esse objectum formale Fidei.

Homini docto & probè credimus, ergo à fortiori Deo.

Neque hinc sequitur homines, si Deo ea, quæ supra eorum captum sunt, dicenti credant, facere imprudenter: ut enim quis prudenter agat, non est necessarium ut ratione naturali ea quæ dicuntur intelligat, sed sufficit talia ipsi hic & nunc proponi motiva credibilitatis rei credendæ, ut quamvis evidentiam ejus in se, & prædicatis illius

III. Quid requiratur ad hoc, ut quædam dicentis credendo, non agat imprudenter.